

Tervetuloa

Mukava tavata. Olen odottanut sinua.

Christa Friberg

Examensarbete för bildkonstnärer YH-examen

Utbildningen för bildkonst

Yrkehögskolan Novia Jakobstad, Finland 2021

EXAMENSARBETE

Författare: Christa Friberg

Utbildning och ort: Yrkeshögskolan Novia, Jakobstad

Inriktning: Bildkonst

Handledare: Carina Ahlskog, Ulrika Ferm, Marika Holm, Göran Torrkulla

Examinatorer: Britt Al-Busultan, Maria Westerlund

Titel: Tervetuloa

Datum: 12.04.2021

Sidantal: 18

Abstrakt

Teman för mitt examensarbete är social konst, med relationell estetik i centrum, samt konstnärens behov av eget utrymme.

Konstverket i mitt examensarbete verkligställs när jag öppnar min egen ateljé för publiken i centrum av Jakobstad i april 2021. Den öppna ateljén kommer att bestå av mina färdiga konstverk, halvfärdiga arbeten samt material som jag jobbar med. Den väsentligaste delen i mitt arbete kommer dock att vara möten människor emellan, i och med att jag befinner mig i ateljén i samverkan med publiken. Arbetet är till sin karaktär mer av en social händelse än ett statiskt konstverk.

I den skriftliga delen av mitt slutarbete granskar jag social konst samt begreppen som hör samman med social konst. Jag begrundar även konstnärens behov av eget utrymme i relation till yrkandet av sin profession utgående från mina egna förutsättningar samt litteratur. Jag kommer dessutom att redogöra för planeringsprocessen kring öppnandet av egen ateljé för publiken.

Genom mitt arbete strävar jag efter att främja medvetenheten om mångfalden i samtidskonst.

Språk: finska

Nyckelord: social konst, relationell estetik, öppen ateljé

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Christa Friberg

Koulutus ja paikkakunta: Yrkeshögskolan Novia, Pietarsaari

Suuntautumisvaihtoehto: Kuvataide

Ohjaajat: Carina Ahlskog, Ulrika Ferm, Marika Holm, Göran Torrkulla

Arviointi: Britt Al-Busultan, Maria Westerlund

Nimike: Tervetuloa

Päivämäärä 12.04.2021

Sivumäärä 18

Tiivistelmä

Opinnäytetyöni aiheet ovat sosiaalinen taide, keskiössä relaatioestetiikka, ja taiteilijan oman tilan tarve.

Opinnäytetyöni teososa toteutuu avatessani oman ateljeeni yleisölle Pietarsaaren keskustassa huhtikuussa 2021. Avoimessa ateljeessa tulee olemaan valmiita taideteoksiani, keskeneräisiä töitä ja työskentelymateriaalejani. Olennaisin osa työssäni tulee kuitenkin olemaan ihmisten kohtaaminen, sillä olen paikalla avoimessa ateljeessa vuorovaikutuksessa yleisön kanssa. Työ on luonteeltaan ennemminkin sosiaalinen tapahtuma, kuin staattinen taideteos.

Opinnäytetyöni kirjallisessa osuudessa tarkastelen sosiaalista taidetta ja siihen liittyviä käsitteitä. Pohdin myös taiteilijan oman tilan tarvetta ammattinsa harjoittamisen kannalta perustuen sekä omiin lähtökohtiin, että kirjallisuuteen. Lisäksi selvitan oman ateljeen yleisölle avaamisen suunnitteluprosessin.

Pyrin työni kautta edesauttamaan nykytaiteen monimuotoisuuden tunnettavuutta.

Kieli: suomi

Avainsanat: sosiaalinen taide, relaatioestetiikka, avoin ateljee

BACHELOR'S THESIS

Author: Christa Friberg

Degree Programme: Yrkeshögskolan Novia, Pietarsaari

Specialisation: Fine Arts

Supervisors: Carina Ahlskog, Ulrika Ferm, Marika Holm, Göran Torrkulla

Examinators: Britt Al-Busultan, Maria Westerlund

Title:

Date 12.04.2021

Number of pages 18

Abstract

The topics of my thesis are social art, the focus in relational aesthetics, and the artist's need for own space.

The work part of my thesis will materialize when I open my own studio to the public in the center of Pietarsaari in April 2021. The open studio will have my finished works of art, work in progress and working materials. However, the most essential part of my thesis will be meeting people, because I am present in the studio to interact with the audience. The work is by nature a social event rather than a static work of art.

In the written part of my thesis, I look at social art and related concepts. I also consider the artist's need for own space for the pursuit of her own profession, based on both my own starting points and literature. In addition, I will explain the planning process for opening my own studio to the public.

Through my work, I strive to promote awareness of the diversity of contemporary art.

Language: finnish

Key words: social art, relational aesthetics, open studio

Sisällysluettelo

1	Optikko ja kuvataiteilija	1
1.1	Sosiaalitaiteilija	2
2	Sosiaalinen taide	4
2.1	Ihmisten välinen kohtaaminen taideteoksena.....	5
2.2	Yhteisöllisyys ja osallistaminen taideteoksena	6
2.3	Aktivistinen teko taideteoksena	7
2.4	Kritiikkiä osallistavasta taiteesta	8
3	Oman ajan ja tilan tarve	10
3.1	Oma huone.....	10
3.2	Oma ateljee	11
3.3	Taiteilijoiden työtiloja.....	12
4	Avoin ateljee taideteoksena.....	13
5	Yhteenveto.....	15
6	Lähteet	17

1 Optikko ja kuvataiteilija

Kohtaan usein ihmettelyä kertoessani opiskelevani kuvataiteita. Hämmästyksen aiheuttaa muille odottamaton käänne urallani. Olen aiemmalta koulutukseltani ja ammatiltani optikko ja ehdin työskennellä optisella alalla yli 15 vuotta ennen kuin aloitin uuden alan opinnot. Aivan tuulesta temmattua se ei kuitenkaan ollut. Jos aikanaan olisin ylioppilastutkintoni jälkeen ryhtynyt opiskelemaan sitä, mitä oikeasti halusin, olisin valmistunut kuvataiteilijaksi melkein 20 vuotta sitten. Parempi myöhään kuin ei milloinkaan.

Minusta välillä vaikuttaa, että aiheutan pettymyksen selostaessani irtisanoutuneeni vakituisesta työpaikasta kuvataideopintojen vuoksi. "Taiteella on vaikea elää", minulle sanotaan. Ajattelevatko he tosiaan, että olen vaihtamassa alaa toiveenani tienata paremmin kuin aiemmin? Keskustelut menevät vielä hassummaksi, kun seuraava lause melkein aina alkaa: "No sinä sitten maalaat tauluja?" ja kerron, ettei taiteellinen ilmaisuni sisällä (ainakaan tällä hetkellä) juuri lainkaan maalauksia.

Tämän tapaiset keskustelunalut taiteilijuuden ekonomisista vaikeuksista ja oletuksesta, että taide on yhtä kuin seinälle hankittava taulu saavat minut tajuamaan, että paljon on vettä virrattava, ennen kuin nykytaide moninaisuudessaan tulee tunnetuksi. Koska taiteen olemus muovautuu jatkuvasti, haluan opinnäytetyöni edesauttavan nykytaiteen monimuotoisuuden tunnettavuutta.

Opinnäytetyössäni lähestyn nykytaiteen muuntuvaa olemusta sosiaalitaiteen näkökulmasta. Vaikka käsite vakiintui jo 1990-luvulla, on aihe edelleen hyvin ajankohtainen, mutta suurelle yleisölle vielä varsin vieras. Taidemaailman ja taiteilijan roolin kansainvälistyminen, taideteoksen muuttuvuus, näyttelyiden muodon ja tilan laajentuminen sekä yleisön rooli taidetapahtumissa; kaikki ovat edelleen merkittäviä ja käynnissä olevia aiheita.

Opinnäytetyönäni aion toteuttaa projektin, jossa tuon esille yhden tavan käsitellä, tehdä ja esittää taidetta. Muutan ateljeeni keskeiselle paikalle Pietarsaaren keskustassa ja avaan ovet yleisölle. Vaikka opinnäytetyöni pääosassa eivät ole kierrätysmateriaaleista tekemäni taideteokset, tuon avoimeen ateljeetilaan sekä valmiita että keskeneräisiä töitäni ja materiaaleja. Projektin kannalta oleellisinta on oma läsnäolo sekä henkilökohtainen tila julkisessa ympäristössä. Keskeisenä aiheena projektissa on yleisön kohtaaminen ja vuorovaikutus. Opinnäytetyöni tulee ennemminkin olemaan yhteinen tapahtuma kuin staattinen taideteos.

1.1 Sosiaalitaiteilija

Mielenkiintoinen yhdistelmä; optikko - kuvataiteilija. Pohdin jo opintojen alussa, miten nämä kaksi alaa voisi yhdistää. Olemalla tietyt päivät optikon roolissa ja muut päivät taiteilija? Tehdä taidetta, johon liittyy optiikka, valo-oppi? Pikkuhiljaa ymmärsin, että taiteelliseen työskentelyyni sisältyy vahvuuteni ja kokemuksen sosiaalisista kohtaamisista.

Aloitin opinnäytetyön aiheen valitsemisen pysähtymällä pohtimaan, mikä oikeastaan on se yhteinen teema, joka yhdistää opiskeluaikani tekemää taidetta. Olen tehnyt installaatioita, veistoksia ja käsityötaitetta käyttäen lähes yksinomaan kierrätysmateriaaleja. Teemoina töissä ovat olleet perinteet, ympäristöasiat, aineeton perintö sekä rooli naisena, äitinä ja lapsenlapsena. Kaikkia näitä aiheita yhdistää kierrätysmateriaalin myötä ympäristöasiat, mutta lisäksi suhteet; ympäristösuhde, perhesuhteet, suhde yhteiskuntaan ja yleisöön.

Itsekseni toteuttamieni töiden lisäksi eteeni on opiskeluaikana tarjoutunut mahdollisuuksia osallistua erilaisiin sosiaalisiin taideprojekteihin. Lasten kuvataidekoulussa sijaisena toimiminen ja senioriryhmille pitämäni työpajat ovat esimerkkejä, joissa minä taiteilijana esitän osallistujille aiheen sekä tehtävän, jonka he toteuttavat yhdessä tai erikseen. Niissä osallistujat ovat ennalta valittuja, vaikkakaan eivät minulle ennestään tuttuja. Nämä tilanteet ovat olleet minulle uusia, mutta erittäin antoisia kokemuksia. Tulevaisuudessa työskentelisin erittäin mielelläni etenkin senioreille kohdistettujen taideprojektien parissa.

Jeppis Lux – Makes You Smile! –valofestivaali pietarsaarelaisille on esimerkki yhdestä laajemmalle yleisölle suunnatusta projektista, jonka suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuin talvella 2021. Valofestivaalin päämääränä oli välittää valoa ja yhteisöllisyyttä koronapandemian aikana. Kaikki pietarsaarelaiset; yhdistykset, koulut, päiväkodit, yritykset ja yleisö saivat mahdollisuuden toteuttaa omia luovia ratkaisuja festivaalin teeman; iloisten, valaisevien kasvojen, ympärille.

Kesällä 2019 toteutin suunnittelemani *Skatan korttelit* –seinämaalaukset vanhan muuntajarakennuksen julkisivuille. Muuntajarakennus sijaitsee Aleksanterintorilla, joka on puisto- ja viheralue Pietarsaaren puutalokaupunginosa Skatassa. Rakennuksen ehostamiseksi järjestettiin syksyllä 2018 kilpailu Novian kuvataideopiskelijoiden kesken. Voittaneessa julkisivun maalausehdotuksessani otin huomioon alueen historian, värikartat, rakennuksen tyylin ja tietenkin sen, että lopputulos tulee olemaan jatkuvasti näkyvillä yleisölle (alueen asukkaille ja kävijöille) useamman vuoden ajan. *Skatan korttelit* -projektin tehneenä voinkin sanoa, että kyllähän minä kuitenkin olen taiteilijana myös maalannut.

Konstrundan on valtakunnallinen taidetapahtuma, jonka aluevastaavana Pohjanmaalla toimin kaksi vuotta. *Konstrundanin* parissa työskentely on vahvasti vaikuttanut opinnäytetyöni aiheen valintaan, vaikka en sitä vielä silloin tiennyt. *Konstrundan* on avoimet ateljeet -tapahtuma, jolloin taiteen, muotoilun ja käsityön ammattilaiset avaavat työtilansa yleisölle. Yhden viikonlopun aikana yleisöllä on mahdollisuus tutustua taiteilijoiden työtiloihin, -prosesseihin ja -menetelmiin sekä tietysti itse taiteilijoihin läpi Suomen. Tapahtuman tarkoituksena on tukea luovan alan ammattilaisia, mutta myös tarjota kohtaamisia taiteilijoiden ja yleisön välille. Mielestäni yksi tärkeä tarkoitus on myös luovan alan työn demystifiointi. Taide on työtä siinä missä mikä tahansa muukin työ.

Opinnäytetyöni ollessa avoin ateljee -tapahtuma, toteutuu siinä sekä yleisön kohtaaminen että nykytaiteilijan työskentelyn salaperäisyyden vähentäminen. Toivon avoimen ateljeeni toimivan alustana keskusteluille nykytaiteen monista ilmaisumuodoista. Työni on yksi askel tietoisuuden lisäämiseksi aiheesta, luonnollisesti itsellenikin näin aloittelevana taiteilijana.

Tavoitteenani on luoda kohtaamisia eri-ikäisten ja eri lähtökohdista tulevien ihmisten kanssa omassa ateljee- ja näyttelytilassa. Ihmisten väliset kohtaamiset tuntuvat luonnolliselta opinnäytetyön aiheelta minulle. Koen sosiaalisen taiteen olevan minulle sopiva opinnäytetyön aihe myös siitä näkökulmasta, että olen työskennellyt pitkään terveydenhoito- ja asiakaspalvelutyössä optikkona.

Aiemmassa sosiaali- ja terveydenhuoltokoulutuksessani ja työelämässä optikkona katsotaan ja keskitytään toiseen ihmiseen, asiakkaaseen. Taidekoulutuksessa taas kasvatetaan vahvasti subjektiivisuutta. Taiteilijan on oltava henkilökohtainen ja rehellinen (myös itselleen) työskennellessään, jotta hän pääsee käsittelemiensä kysymysten ytimeen. Näiden asioiden pohjalta kirkastui myös opinnäytetyöni keskeiset teemat: sosiaaliset suhteet, relaatioestetiikka, mutta myös taiteen tekemiseen tarvittava oma tila.

2 Sosiaalinen taide

“All artists are alike. They dream of doing something that’s more social, more collaborative, and more real than art.”

Dan Graham

Taiteen määrittely on luonnollisesti muuttunut aikojen saatossa ja muotoutuu alinomaan. Nykytaiteen monimuotoisuus tekee määrittelystä entistä vaativampaa. Esimerkiksi teoksen arvostus, yleisö ja yhteys taiteen historiaan voivat sanella taideteoksen määrittelyn. Taiteen käsitys laajentui valmisesineiden (engl. Ready-mades), käsitetaiteen ja ei-esineellisten teosten myötä. Ollessaan sosiaalinen tapahtuma, oma opinnäytetyöni kuuluu laajennetun taidekäsitteen, käsitetaiteen ja sosiaalitaiteen alueelle. Taide on osa yhteiskuntaa, ei eristetty osa siitä. Taide on yhteiskunnan tärkeää kulttuurista pääomaa.

Opinnäytetyössäni on tarkoitus avata ateljeeni ovet “kadunmiehelle”. Valitsemalla ateljeen sijainniksi mahdollisimman keskeinen paikka kaupungin keskustassa, haluan korostaa näkökulmaa, että taide-elämykset kuuluvat yhteiskunnan kaikille tasoille, toisin sanoen kaikilla pitäisi olla mahdollisuus osallistua niihin. Korkealuokkaiset galleriat profiloituvat valikoidulle yleisölle ja muutkin taidetapahtumat voivat olla monelle ihmiselle korkean kynnyksen takana. Haluan tarjota yleisölle mutkattoman mahdollisuuden tutustua yhteen tapaan käsitellä, luoda ja esittää nykytaidetta. Tutustuminen sisältää samalla myös katsojan osallistumisen taideteokseen.

Työn ollessa tämän laatuinen taidelajiksi muotoutuu luonnollisesti sosiaalinen taide (engl. social art). Samaan aihepiiriin kuuluvat myös käsitteet yhteisötaide (engl. community art), relaatiotaide tai relaatioestetiikka (engl. relational art, relational aesthetics), sosiaalinen kuvanveisto (engl. social sculpture) ja aktivistitaide (engl. activist art). Rakkaalla lapsella on monta nimeä.

2.1 Ihmisten välinen kohtaaminen taideteoksena

Ranskalainen taidekriitikko, filosofi ja kuraattori Nicolas Bourriaud loi termin relaatioestetiikka. Ensimmäisen kerran hän käytti termiä vuonna 1996 kirjoittaessaan esitteen taidenäyttelyyn *Traffic*. Kyseiseen näyttelyyn osallistui mm. taiteilija Rirkrit Taravanija (Artsy, 2021). Käsitteen tarkemman määrittelyn Bourriaud esitti vuonna 1998 esseekokoelmassaan *Esthétique Relationelle* (engl. *Relationel Aesthetics*, 2002). Koska Bourriaud on lisäksi kiteyttänyt: “Art is a state of encounter” (Taide on kohtaamisen tila), pidän oman työni kuuluvan vahvasti relaatioestetiikan kontekstiin (Bourriaud, 2002).

Haluan relaatiotaideteoksellani luoda sosiaalisen ympäristön, jossa kohtaan ihmisiä yhteisen toiminnan ja tapaamisen merkeissä. Nicolas Bourriaudin mukaan taideteosten rooli ei ole enää muodostaa vain kuvitteellisia ja utopistisia todellisuuksia, vaan että ne ovat taiteilijan valitsemalla tavalla esitettyjä nykytodellisuuden elämäntapoja ja toimintamalleja (Bourriaud, 2002). Avaamalla oman ateljeeni yleisölle, toteutan lähes autenttisen nykytodellisuuden koskien taiteen tekemistäni.

Relaatiotaiteen juuret löytyvät ensimmäisen maailmansodan aikaisesta Dadaismista sekä 1960-luvulla syntyneistä Fluxus-liikkeestä, käsitetaiteesta ja happeningeista (myöhemmin performanssi). Bourriaud huomioi 1990-luvulla yhä useamman taiteilijan käyttävän performatiivisia ja vuorovaikutteisia tekniikoita, jotka perustuivat muiden, kuten ohikulkijoiden tai asiakkaiden, reaktioihin ja vastauksiin. Satunnaisista tarkkailijoista tulee osallistujia. Katsoja ei enää vain kohtaa objektia, vaan on mukana sen rakentumisen prosessissa yhdessä taiteilijan kanssa. Tämänkaltainen taide pyrkii madaltamaan ihmisten kynnystä osallistua taidemaailmaan (Bourriaud 2002).

Bourriaudin mukaan relaatioestetiikka ja sen myötä relationaaliset taideteokset perustuvat ihmisten väliseen vuorovaikutukseen ja kohtaamisiin. Näin ollen sen lähtökohtina ovat ihmisten väliset suhteet, niiden kokonaisuus ja sosiaalinen konteksti. Relaatiotaiteessa teokset voivat toteutua esimerkiksi yhteisinä aterioina ja juhlina, roolienhakutilanteina, peleinä tai keskusteluina. Täten relaatioestetiikka on taiteilijan ja katsojan välillä vaihdettavaa informaatiota, jonka vaikutus perustuu sen herättämään vastaanottoon. Teosten merkitys käsitellään myös kollektiivisesti, pikemminkin kuin yksilöllisen kulutuksen omissa oloissa (Bishop, 2004 & Bourriaud, 2002).

Relaatioestetiikan tavoitteena on pikemminkin kääntää perinteiset taidenäkemykset instituutioineen pääläelleen kuin kukistaa ne. Tavoite aiheuttaa sekasortoa perinteisissä tavoissa sekä yleisön odotuksissa ja reaktioissa. Vielä tärkeämpi tarkoitus relaatioestetiikalla on herkistää ihmiset jokapäiväiselle ympäristölleen ja toisilleen ajassa, jossa mm. teknologia, stressi, shoppailu ja muu kulutus uhkaavat inhimillistä yhteyttä (Smith, 2008).

Rirkrit Tiravanija on thaimaalainen taiteilija, joka työskentelee relaatioestetiikan kentällä. Hänellä on 1990-luvun alusta lähtien ollut merkittävä rooli muutoksessa, jossa lyhytaikaisista tapahtumista on tullut yhä tärkeämpi nykytaiteen muoto (HAM, 2021). Tiravanija on liittännyt taiteelliseen työhönsä sosiaalisen osallistamisen etiikan ja kutsuu usein katsojat täydentämään ja aktivoimaan taideteoksensa. Yhdessä tunnetuimmista töistään, *pad thai* (1990) hän hylkäsi perinteiset taidemenetelmät kokonaan. Teoksessa Tiravanija kokkasi ja tarjoili thaimaalaista ruokaa New Yorkilaisen gallerian näyttelyvieraille. Tapahtuman yleisö osallistui taideteokseen ja olivat samalla sen “materiaali”. Seuraavien vuosien ajan hän viis veisasi ennalta määritellystä jaosta taiteen ja elämän välillä ja rakensi yhteisöllisiä ympäristöjä tarjoten leikkisiä, vaihtoehtoisia tapahtumapaikkoja arkipäiväisille toiminnoille (The Solomon R. Guggenheim Foundation, 2021).

2.2 Yhteisöllisyys ja osallistaminen taideteoksena

Yksi nykytaiteen osa-alue on yhteisötaide (engl. social art, community art). Yhteisötaiteen keskiössä ovat sosiaaliset suhteet ja taideteos toteutetaan yhteisöllisesti. Yhteisötaiteessa taiteilija ei tuota teosta yksin näyttille vain tietylle yleisölle näyttelyssä tai galleriassa, vaan teos luodaan yhdessä ja tulos voi olla vaikka yhdessä luotu veistos tai laajalle yleisölle esitetty tapahtuma. Osallistavan taiteen pyrkimys on herättää keskustelua, luoda yhteyskohtia yhteiskuntaan sekä näyttää taidetta laveammalle yleisölle. Usein yhteisötaide toteutetaan tai esitetään julkisella paikalla (Nordbäck, 2013).

Nykyisessä muodossaan yhteisötaide yleistyi ja alettiin hyväksyä omaksi taidelajikseen 1990-luvulla, mutta samankaltaisia taidesuuntauksia löytyi jo aiemminkin. 1900-luvun avantgardeliikkeet, situationistit, brittipunk- ja Undergroundkulttuuri ovat taidesuuntauksia, joiden välille voi luoda kaaren. Ennen 1990-lukua yhteisötaide rajoittui taidemaailman periferiaan ja sen juuret voidaan selvästi johdattaa myös saksalaistaiteilija Joseph Beuysin

luomaan käsitteeseen sosiaalinen kuvanveisto; die Soziale Plastik (Bishop, 2012 & Nordbäck, 2013).

Kuten relaatioestetiikassa, myös osallistavassa taiteessa keskeisintä on itse prosessi, ei valmis taideteos. Taiteilijalla voi olla prosessissa useita rooleja;ideoija, tuottaja, ohjaaja, dokumentoija; mahdollistaja. Maria Nordbäck on vaasalainen kuvataiteilija, joka työskentelee osallistavan taiteen parissa, vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Hän on kiinnostunut yhteisö-, sosiaali- ja kulttuurikysymyksistä. Nordbäck haluaa nähdä taiteen yhtenä osana mielekästä ihmiselämää. *Forgo* on esimerkki osallistavasta taideprojektista, jonka Nordbäck toteutti vuosina 2011-2012 yhdessä norjalaisen taiteilija Brynhild Bye-Tillerin kanssa. Projektin aihe oli luopuminen, ja siihen osallistui mm. työväenopiston ompeluryhmiä, maahanmuuttajanaisten koulutusryhmä, muistitukiyhdistyksen ryhmä, monikulttuurinen ryhmä sekä yksityishenkilöitä Suomesta ja Norjasta. Osallistujat saivat miettiä, mistä heidän on ollut pakko luopua ja toteuttaa siitä vapaamuotoinen kirjontatyö ilman kaavoja. Osa teki työn itsenäisesti, toiset osallistuen työpajoihin ja kokoontumisiin viikoittain kirjonnän merkeissä. Yhteistyöprojektissa 115 osallistujan panos koottiin taiteilijoiden johdolla lopulliseksi tilateokseksi ja näyttelyksi Kuntsin modernin taiteen museoon, Vaasaan (Nordbäck, 2013).

2.3 Aktivistinen teko taideteoksena

Aktivistinen taide on yksi sosiaalisen taiteen “alalaji” ja eräs merkittävimmistä nykytaiteen muutosvoimista. Aktivismi ja poliittinen taide osallistuvat omilla keinoillaan ajankohtaisiin keskusteluihin, eli ne suuntautuvat todellisuuteen ja prosesseihin taide-esineiden ja maailman sijaan. Aktivistisen taiteen toiminnan kohteina voivat olla esimerkiksi ympäristöön, markkinatalouteen ja syrjintään liittyvät aiheet. Aktivistitaiteen tavoite on sosiaalinen muutos, ei vain “taidetta taiteen vuoksi”. Tässä mielessä aktivistinen taide ei ole vain erillinen taidelaji, vaan osa nykytaiteen vaikutuskeinoja. Kuten relaatioestetiikka, aktivistitaide syntyi taidemaailman käytäntöjen muuttuessa ja yhteisöllisen taiteen yleistyessä 1960-luvun lopulla. Viimeistään 1990-luvulla näiden katsotaan kehittyneen omiksi taidemuodoikseen (Karttunen, 2008).

Sosiaalinen kuvanveisto on 1960-luvulla syntynyt käsite, jonka loi saksalainen taiteilija, taideteoreetikko ja professori Joseph Beuys. Termin avulla hän halusi selventää käsitystään

taiteen mahdollisuudesta rakentaa ja muuttaa yhteiskuntaa tai ympäristöä. Sosiaalisessa kuvanveistossa taiteilija pyrkii luomaan yhteiskunnan rakenteita mm. kielen, ajatusten ja toiminnan avulla. Beuys on myös todennut: “En sanonut: Jokainen ihminen on runoilija, jokainen ihminen on maalari, jokainen ihminen on kuvanveistäjä. Olen sanonut: *Jokainen ihminen on taiteilija.*” (Ekstrand, 1998). Tällä taustalla ja luomallaan taiteella Beuysia voi pitää aktivistisen taiteen pioneerina.

Yksi Beuysin tunnetuimmista töistä on *I like America and America likes me* (1974). Performanssissa hän lentää Saksasta New Yorkiin. Lentokentältä hänet kuljetettiin ambulanssilla suoraan galleriaan. Matka taittui silmät sidottuina, paareilla maaten, vaikkei Beuys suinkaan sairas ollut. Galleriassa hän vietti kolme päivää selliin suljettuna, seuranaan villi kjootti. Eläimen katsotaan usein edustavan Amerikan kesyttämätöntä henkeä ja aikaa ennen valkoisten suorittamaa maihinnousua, kolonisaatiota ja ryöstöjä. Kjooteiksi nimitetään myös henkilöitä, jotka kuljettavat siirtolaisia Meksikosta Yhdysvaltoihin. Moni siirtolainen kuolee matkalla, mutta kjootti tekee bisnestä köyhän unelmista. Beuysin esityksessä unelmaa ja mielikuvaa Amerikan rahoituskapitalismista edustivat 50 kappaletta *Wall Street Journal* -lehteä, jotka käytännössä toimivat kjoootin tarpeidentekopaikkana. Beuysin järjestämä esiintyminen ilman ainuttakaan ihmiskontaktia koko Amerikan vierailunsa aikana on täynnään symbolisia elementtejä ja viittauksia yhteiskunnallisiin seikkoihin.

2.4 Kritiikkiä osallistavasta taiteesta

Englantilainen taidehistorioitsija, -kriitikko ja professori Claire Bishop käsittelee nykytaiteen katsojaa osallistavaa muotoa kriittisesti vuonna 2012 teoksessaan *Artificial Hells*. Vaikka osallistava taide onkin muodostunut merkittäväksi, omaksi taiteenlajikseen, sitä on hyvin vaikea kaupallistaa. Vaikka sosiaalisen taiteen tuotos on enemmän sarja tapahtumia tai työpajoja, (joskus jopa vailla selvää päätöstä), kuin konkreettinen tuote, on niillä kuitenkin erittäin tärkeä sija yhteiskunnassa (Bishop, 2012).

Valtioiden politiikkaan on toki sisällytetty ja sisäistetty taiteen positiivinen merkitys ihmisille, mutta taiteelliset projektit, joissa etusijalle on asetettu konkreettiset tulokset ja tuotokset, ovat pikemminkin sosiologisia kuin taiteellisia projekteja. Tämä ajatus taiteesta ja luovuudesta poliittisena tarkoituksena on johtanut siihen, että taideprojektit on arvioitu

yksinomaan niiden myönteisestä vaikutuksesta yksilöihin ja yhteisöihin, mutta ei esteettisellä tasolla. Tämä taas on Bishopin mukaan saanut aikaan eettisesti latautuneen ilmapiirin, jossa osallistava ja sosiaalinen taide on suurelta osin vapautettu taidearvosteluista (Bishop, 2012).

Koska "oikeaa taidetta" arvioidaan aktiivisesti, mutta osallistavaa taidetta ei (ainakaan esteettisellä tasolla), vahvistaa se luokkajakoa, jossa koulutettu eliitti puhuu vähemmän etuoikeutetuille. Sen lisäksi, että taidetta ja osallistavaa taidetta käsitellään eri tavoin esteettisellä ja kriittisellä tasolla, on niiden välillä muitakin eroavaisuuksia ja oletuksia (Bishop, 2012).

Gallerioiden mielletään pääsääntöisesti tarjoavan passiivisen vastaanottotavan taidetta (verrattuna osallistavan taiteen aktiiviseen yhteistyöhön), mutta se myös vahvistaa eliittikulttuurin hierarkioita. Vaikka gallerioiden ajatellaan olevan tekemisissä "tavallisten ihmisten" kanssa, on niiden taide loppujen lopuksi tuotettu keskiluokkaiselle yleisölle ja varakkaille keräilijöille (Bishop, 2012).

Bishop toteaa, että ajatus eritellä aktiivinen ja passiivinen; osallistava ja ei-osallistava, on tuottamatonta, koska se vain heijastaa yhteiskunnallista eriarvoisuutta. Esimerkkinä joko niin, että katsoja on huonompi, koska hän ei tee mitään ja taiteilija tekee, tai taiteilija on alempiarvoinen katsojan kriittisen ajattelun alla. Tämä teoria vahvistuu Bishopin väittäessä myös, että "taidegallerioissa esiintyvä korkeakulttuuri tuotetaan hallitseville luokille ja niiden toimesta; sitä vastoin "kansa" (syrjäytyneet ja ulkopuoliset) voidaan osallistaa vain sisällyttämällä heidät teoksen rakentumiseen. Tämä pätee myös taiteen rahoittajiin, jonka taustalla on oletus, että työväenluokat voivat osallistua vain fyysisesti, kun taas keskiluokka voi osallistua ja kritisoida (Bishop, 2012).

Loppujen lopuksi Bishopin väite on, että osallistava taide on hallitsevien voimien luoma keino antaa yhteiskunnan työväenluokalle ääni, joka ei sisällä liikaa valtaa. Osallistava taide on Bishopin mukaan hallitsevien luokkien keino pitää kiinni todellisesta vallasta, samalla antaen murunen vallan voimaa muulle yhteiskunnalle. Näennäisesti sosialistinen rakenne, joka antaa ihmisille, joilla ei ole ollut aiemmin asiaa taidemaailmaan, mahdollisuuden osallistua. Lopuksi Bishop viittaa Jacques Rancierin toteamukseen esseessään *The Uses of Democracy* (1992): "Osallistuminen, jonka miellämme kuuluvan demokraattisiin järjestelmiimme, supistuu yleensä kysymykseen vallan tyhjiksi jättämien tilojen täyttämisestä (Bishop, 2012).

3 Oman ajan ja tilan tarve

“Naisella pitää olla omaa rahaa ja oma huone, jos hän aikoo kirjoittaa.”

Virginia Woolf

Koska opinnäytetyöni tapahtumaosuus toteutuu työtilassani ja sisältää omia töitani, on aiheellista käsitellä myös niitä aiheita; omaa huonetta ja omaa luovaa työtä.

3.1 Oma huone

Virginia Woolfin esseekokoelma *Oma huone* on ensimmäisiä tärkeitä feministisiä teoksia. Kirja on edelleen, noin 100 vuotta ilmestymisensä jälkeen, ällistyttävän ajankohtainen käsitellessään naisen roolia yhteiskunnassa ja puoltamalla naisten vapauttamista patriarkaatista. Woolf keskittyy salapoliisin tavoin tutkimaan naiskirjailijoiden mahdollisuuksiin (lähinnä haasteisiin) ja näkyvyyteen historiallisesti. Teoksen sanoman voi yhtä hyvin nähdä käsittelevän ylipäänsä luovan työn kohtaamaa arvostelua ja vaikeuksia yhteiskunnassa, koskien myös tätä päivää. Tällaisen näkökulman voi soveltaa koskemaan sekä naisia että miehiä. Luovuuden toteuttaminen ja taiteellisen työn tekeminen vaatii tilaa, aikaa ja rahaa.

Sen huomion lisäksi, että nainen (ja taiteellisen työn tekijät) tarvitsevat omaa aikaa, tilan ja rahaa, Woolf pohtii esseissään sitä, että kirjoittamisen tavat, säännöt ja ihanteet olivat jo muotoutuneet, ennen kuin naiset alkoivat kirjoittaa. Arvostus ja määrittely, esimerkiksi minkälainen on hyvä runo tai romaani, oli jo syntynyt, ennen kuin naiset alkoivat kirjoittaa. Silloin on vaikea muuttaa sitä, jos “pelimerkit” on jo jaettu ja oma ääni on aivan toisenlainen. Tätä voi mielestäni verrata siihen, minkälaista taidetta on tähän mennessä arvostettu, rahallisestikin, ja siten etenkin sosiaalisen taiteen vaikeuksiin saada sijaa kaupallisissa taideinsituutioissa. Toisaalta relaatiotaiteen pyrkimys onkin juuri ravistella perinteisiä mielikuvia merkityksellisestä taiteesta. Tämä saa aikaan kuohuntaa, kun tavanomaiset tavat, odotukset ja reaktiot eivät enää pädekään. Ehkä hieman verrattavissa siihen, että perheellinen optikko lähtee yhtäkkiä opiskelemaan kuvataiteita.

3.2 Oma ateljee

Taiteilija-ateljeiden alkuperä on 1200-luvun Euroopan, erityisesti italialaisten, käsityötaiteilijoiden työpajoissa, joissa taiteilijat palkkasivat artesaaneja toteuttamaan tilaustöitään ja tehtäviään. Renessanssin aikana työpajat alkoivat muuttua kirjallisuuden ja tieteisiin tutustumisen myötä enemmän taidestudioiksi. Muutos oli välttämätön taiteilijan aatteelliselle vapautumiselle ja kuvataiteen sijoittumiselle humanistiseksi tieteenalaksi (Amirsadeghi, 2011).

Saimme omat ateljeetilat koululla aika pian opintojen alkaessa. Muistan hetken olleen minulle erittäin merkityksellinen. Oman, tai tarkalleen ottaen jaetun, tilan saaminen taiteen tekemiseen oli uskomattoman ihmeellinen tunne. Ajatus siitä, että tässä tilassa saan, ja minun pitää, tehdä juuri niitä asioita ja töitä, joita haluan ja ovat minulle tärkeitä. Tämän asian sisäistäminen tuntui melkein liian hyvältä ollakseen totta. Olenko tosiaan oikeutettu siihen ilman, että minun täytyy tuottaa jotain jollekin muulle, olla tehokas tai hyödyksi?

Oman ajan, tilan ja rahan (opintotuki) käyttö itseä kiinnostavien aiheiden käsittelyyn kuvataiteiden kautta oli valtava muutos minulle. Lupa käyttää aikaa omiin asioihin ja mahdollisuus tilaan, joka on vain minulle. Pienten lasten äitinä ja “aina” työssä käyvänä nämä asiat olivat tulleet vieraisiksi.

Etenkin koronakevät 2020 osoitti oman tilan ja ajan tarpeen luovan työn mahdollistamiselle. Ei vain se, ettei meillä ollut pandemiarajoitusten takia pääsyä koulun tiloihin eikä ateljeihin, lisäksi luovan työn ideoiminen muodostui ainakin minulle miltei mahdottomaksi kotioloissa. Kaksi alakouluikäistä lasta kotikoulussa, jatkuva ruokahuolto, sivutyöt ja “kodin ulkopuolisen elämän” keskeytyminen aiheuttivat omalla kohdalla luovan työn lamaantumisen.

Tutustuminen taiteilijan työtilaan paljastaa paljon omistajansa luonteesta ja hänen töistään. Koska toteutan taideteokseni kierrätetyistä materiaaleista, joita kerään, löydän, saan ja säästän, näkyy se myös omassa ateljeessani. Työtasoni ja hyllyt sekä koulun ateljeessa, että kotona ovat aina täynnä tavaraa. Materiaaliröykkiöitä ja -kokeiluja on siellä täällä. Keskeneräiset työt vievät tilaa, sillä pidän ne esillä, jotta voin jatkaa niitä aina heti, kun mahdollisuus ilmaantuu.

3.3 Taiteilijoiden työtiloja

Virginia Woolfin teoksen jälkeen siirryin perehtymään teoksiin, joissa tarkastellaan kuvataiteilijoiden työtiloja ja niiden merkitystä taiteilijalle itselleen. Kirjassa *Artist in his Studio* (1988) Alexander Liebermann lähestyy aihetta selvittäen ympäristön, yhteiskunnan ja ilmapiirin, miljöön, vaikutuksia taiteilijoihin ja heidän taiteeseensa. Ympäristö ei ole ainut taiteilijan tuotantoon vaikuttava tekijä, mutta tärkeä osa kuitenkin. Pablo Picasson (1881-1973) mukaan ei riitä, että tuntee taiteilijan työt. *“Täytyy myös tuntea, milloin hän on tehnyt ne, miksi, kuinka ja missä olosuhteissa.”*

Liebermann itsekin taiteilijana pohtii teoksessaan, miksi juuri Ranskasta tuli 1800-1900 -lukujen maalaustaiteen ja kuvanveiston keskus. 7-vuotiaan tyttäreni vastaus lukiessani ääneen tätä teoksessa käsiteltävää kysymystä, tuli miettimättä, kuin kaupan hyllyltä: *“Se on ne värit, mitä niillä on siellä.”* Tietysti! Valo ja luonnon värit Ranskassa sekä saatavilla olevat pigmentit ovat varmasti olleet merkittäviä osasia taiteen muodostumisen paletissa. Liebermann perehtyi asiaan seuraamalla ja tutustumalla useiden vuosien ajan kymmenien ranskalaistaiteilijoiden työskentelymiljöihin, -tapoihin ja identiteetteihin.

Paul Cézannea (1839-1906) pidetään modernin taiteen henkisenä isänä. Kuten Virginia Woolf, myös Cézanne sai elää taloudellisesti turvatus elämän suvun perinnön ansiosta. Tämä mahdollisti täydellisen vapauden taiteen tekemiseen, eikä hänen ollut pakko myydä töitään elättääkseen itsensä. Cézannen ateljee ja koti muodostui pienestä talosta Ranskan maaseudulla. Hän eristäytyi ihmisistä, jopa perheen täytyi asua muualla. Mikään ei saanut häiritä Cézannen taiteelle omistautumista. Vaikka varallisuutta oli yllin kyllin, hän eli hyvin askeettisesti. Asumus oli omistettu täydellisesti maalaamiselle; kodin välttämättömät tilat ruokailua ja nukkumista varten olivat niin pienet, ettei niissä juuri liikkua mahtunut (Liebermann 1988).

Cézannelta vahvasti vaikutteita imenyttä Picassoa pidetään laajalti 1900-luvun merkittävimpänä taiteilijana. Espanjalaisyyntyinen taiteilija asettui jo nuorena asumaan Pariisiin. Picasson työtilat olivat aina täynnään tavaroita; maalauksia eri aikakausilta, matkamuistoja, valokuvia, maalaustarvikkeita, veistoksia, kirjoja, luonnoksia, tupakka- askeja jne. Omissa studioissaan häntä ympäröi valtava visuaalisten piristeiden massa. Picasso säilytti hartaasti kaikki esineet, jotka olivat joskus häntä inspiroineet, miellyttäneet tai kiinnostaneet. Hän oli ilmiselvä keräilijä ja hän on myös sanonut, ettei koskaan siirtele mitään studiossaan. *“Jätän aina kaiken täsmälleen sellaisena kuin se on.”* (Liebermann, 1988).

Sanctuary – Britain`s Artist and their Studios on teos, jossa tutustutaan Britannian 120:n nykytaiteilijaan ja heidän työtiloihinsa. Taiteilijoiden haastattelut keskittyvät siihen, minkälainen merkitys omalla ateljeella on taiteilijalle subjektiivisesti. Mona Hatoum on libanonilaissyntyinen taiteilija, joka asuu ja työskentelee Lontoossa. Hänellä on työtilat sekä Lontoossa, että Berliinissä, mutta ei vietä niissä paljoakaan aikaa. Ateljeessaan hän lähinnä luonnostelee ja kokeilee asioita. Hatoum ei pidä ateljeetansa taiteilijatoimintansa keskuksena, vaan kokee olevansa luovimmillaan liikkeessä sekä työskennellessään eri konteksteissa. Kuitenkin juuri mahdollisuus saada käyttöönsä suuri ateljeetila 1980-luvulla sai aikaan sen, että hän alkoi performanssien lisäksi luomaan suuria installaatioita. Mona Hatoum työskentelee mielellään myös kotonaan ja muistiinpanokirjat ovat hänelle kuin liikuteltavia työtiloja. Tärkeimmät ateljeen ominaisuudet ovat Mona Hatoumin mielestä valo, aika keskittyä ja tila (Amirsadeghi, 2011).

4 Avoin ateljee taideteoksena

Magasin III Museum for Contemporary Art on Tukholmassa sijaitseva itsenäinen kulttuuri-instituutio, joka panostaa läpinäkyvyyteen ja prosesseihin, joiden kautta yleisön on mahdollisuus nähdä myös kulissien taakse. He haluavat jakaa vierailijoiden kanssa työn, joka mahdollistaa taiteilijan vision kohdata maailmaa. Yleisön on mahdollisuus osallistua museon kokoelmien käsittelyyn tai vaikkapa työn alla olevan kirjan ideointiin. Tulevaisuudessa näytteille asettavat taiteilijat tulevat työskentelemään paikan päällä samalla kertoen meneillään olevista työprosesseistaan ja teoksistaan (Magasin III Museum for Contemporary Art, 2021). Näin taide-elämys ei jää vain kulutukseksi, shoppailuksi ja hieman taidetta siinä sivussa.

Oman opinnäytetyöni prosessi lähti liikkeelle keväällä 2020. Syksyn mittaan aihe vaihtui pariin-kolmeen otteeseen, vaikka peruslähtökohta, sosiaaliset kohtaamiset, pitäytyi samana. Pysähdyin todella pohtimaan, mikä toteuttamistapa tuntuisi luontevimmalta jatkumolta aiemmalle työskentelylleni. Aiheen selkiytyminen sosiaaliseksi tapahtumaksi ja oman ateljeen avaamiseksi yleisölle tapahtui loppuvuodesta 2020. Kun pisteenä i:n päälle näin koululla kirjasen, jossa esiteltiin eräs taideprojekti otsikolla *Julkinen sisätila*. Palaset alkoivat loksahdella paikoilleen. Ajatustyön lisäksi aloin katsastaa tyhjiä liiketiloja kaupunkimme keskustassa. Pohdin myös vaihtoehtoa toteuttaa projekti vaikkapa kauppakeskuksen aulassa, mutta sellainen “markkinapaikka” tuskin olisi otollinen tila

rauhallisille kohtaamisille, joita toivoin. Ongelma sellaisessa paikassa voisi olla, että taideprojekti tuntuisi olevan ihmisten tiellä, koska ostoksilla ollessaan ihmiset ovat tyypillisesti kiireisiä ja stressaantuneita. Tämän seikan testaaminen voisi myös olla hyvä aihe; rauhallinen taidekeidas kaiken hässäkän keskellä. Päädyin kuitenkin kaupungin keskustatilojen etsimiseen, itsekin kivijalkaliikkeiden kannattajana.

Toivomuksenani tilalle oli keskeinen sijainti, katutaso, suuret näyteikkunat ja kohtuulliset kulut. Kaupungin keskustassa oli suunnitteluvaiheessa useita tyhjiä liiketiloja, mikä on sinänsä harmillinen asia kaupungin kannalta. Otin selville muutaman tyhjän, myynnissä ja vuokrattavissa olevan liiketilan omistajat ja olin yhteydessä heihin esitellen suunnitelmani. Kaikki suhtautuivat asiaan ja opinnäytetyön aiheeseen positiivisesti ja yhteistyöhaluisesti. Jos tiloille löytyisi projektin toteuttamista ennen “oikea” pitkäaikaisempi vuokralainen tai ostaja, tilanne luonnollisesti muuttuisi.

Opinnäytetyöni avoin ateljee tyhjässä liiketilassa pohjautuu osaksi myös talonvaltaajatyyppiseen asenteeseeni. Kaupungin ydinkeskustassa seisoo tyhjillään useita hyviä liiketiloja. Omistajilleen niissä on kuluja joka kuukausi yhtiövastikkeineen, sähkömaksuineen ja kiinteistöveroineen. Ajattelen, että niitä kannattaisi lainata lyhytaikaisiin (taide)projekteihin suhteellisen pienillä korvauksilla.

Minulla oli siis kiikarissa erityisesti kaksi oivalla paikalla sijaitsevaa ja muutenkin toivomuksieni mukaista tilaa, joista toinen oli suuri, valkoinen, avoin ja galleriamainen. Toinen tiloista oli kaksikerroksinen, pienempi ja kotoisampi ruudullisine lattioineen ja kukkatapetteineen. Suunnitteluvaiheessa viimeksi mainittu tuntui minusta sopivammalta projektiini, mutta se myytiin maaliskuun alussa.

Toisenkin liikehuoneiston tilanne alkoi maaliskuussa muuttua epävarmemmaksi, kun sille ilmaantui ostajaehdokas. Hän olisi avaamassa tilaan ravintolan nopealla aikataululla; suunnitteli jo remonttia ja neuvotteli pankin kanssa lainamahdollisuuksista. Alkoi näyttää siltä, että koko syksyn ja talven tyhjänä olleet tilat karkaisivat käsistäni. Hetimiten heitin uusia verkkoja vesille ja parin päivän kuluttua minulla oli jo saatavilla uusi vaihtoehto, mutta samaan aikaan ravintolayrittäjä päättikin lykätä ravintolan avaamisen syksyyn koronatilanteesta johtuen. Asiat saivat nopeita käännöksiä ja yhtäkkiä minulla oli taas kaksi liikehuoneistoa, josta valita. Päädyin tilaan, jonka omistajan kanssa olin ollut yhteydessä aikaisemmin.

Suunnitelmani oli avata yleisölle avoin ateljee huhtikuun alusta ja pitää avoimet ovet kuun loppuun, mahdollisesti pidempäänkin riippuen yhteisen opinnäytetyönäyttelyn ajankohdasta. Koska käytössäni olevan liikehuoneiston kohtalo selkiytyi vasta huhtikuun puolella, pystyin aloittamaan tilan käytön suunnittelun myöhemmin kuin olin aikonut. Päätin siirtää avoimen ateljeen avaamisajankohdan huhtikuun puoleen väliin, eli samaan aikaan kuin yhteinen näyttelymme Nygårdin verstaalla olisi. Yhteiseen näyttelyyn tulen viemään ompeleman kartan, joka opastaa reitin minun opinnäytetyöni luokse, avoimeen ateljeeheni.

Kirjoittamishetkellä olen saanut tilan käyttööni, mutta en vielä avannut sitä yleisölle. Muutan ateljeeni koulun tiloista sinne; valmiita ja keskeneräisiä töitä, esimerkkejä valmiista projekteista ja keräämiäni kierrätysmateriaaleja. Tarkoitukseni on muodostaa näyttely- ja työtilan yhdistelmä. Olen myös suunnitellut yhden mahdollisen osallistavan teoksen, johon kävijät voisivat merkitä oman matkansa paikan päälle. Heijastaisin kartan kangaspohjalle, johon halukkaat saisivat langalla merkata oman (elämän)matkansa tähän hetkeen. Koska tapahtuman keskiössä ovat kohtaamiset ihmisten kanssa, pyrin tekemään tilasta mahdollisimman mukavan ja rennon ja joka kuvastaisi työskentelytapojani ja taiteilijaidentiteettiäni.

5 Yhteenveto

Edelleen tulen kohtaamaan oletuksia, että taiteilijana varmasti maalaan. Arvostan maalaustaidetta, mutta olisi hienoa, jos ihmiset saisivat oivaltaa taiteen olevan niin paljon muutakin.

Pääasia kuitenkin on, että itse tiedän mitä taidetta teen ja miksi. Pidän kuitenkin myös tärkeänä tuoda enemmän ja laajemmin esiin nykytaiteen monia eri toteuttamistapoja. Lisäksi haluan omalla toiminnallani pyrkiä taiteilijan ammatin avoimuuteen ja sen normalisoitumiseen muiden ammattien rinnalle.

Kuvataiteen korkeakouluopinnot ovat antaneet minulle neljä vuotta aikaa ja tilaa rakentaa taiteilijuuttani. Työskentelytapani on hidastahtista ja sisältää usein monotonisia toistoja ja geometrisiä kuvioita. Materiaalien työstäminen taideteoksiksi eri käsityötekniikoin saavat aikaan meditatiivisen olotilan ja mahdollisuuden pysähtyä hetkeen. Nämä seikat toimivat varmasti vastapainona sille, että koin aikaisemman työelämäni keskittyvän liikaa

kuluttamiseen, tehokkuuteen, myymiseen, tulokseen ja nopeuteen. Omien arvojen kuunteleminen saivat aikaan muutoksen, joka johti uuden alan opiskeluun.

Haluan kuitenkin edelleen työskennellä ihmisten kanssa, sekä optikkona, että taiteilijana. Pidän opinnäytetyöni aiheita, taiteilija-ateljeeni avaamisen yleisölle sekä perehtymistä sosiaalitaiteeseen, onnistuneina ja minulle luontaisina. Opinnäytetyössäni yhdistyy ihmisten kohtaaminen ja oman taiteilijaidentiteettini rakentuminen ja vahvistaminen.

Kirjoittamishetkellä avoimen ateljeen avaaminen yleisölle on muutaman päivän päässä ja odotan sitä innolla ja jännityksellä. Ateljeeni tulee olemaan avoinna kuukauden ajan, mahdollisesti jopa pidempään. Suunnitteilla on vuokrata sama tila myös kesän ajaksi yhdessä muutaman taiteilijakollegan kanssa. Silloin meillä olisi tila yhteisessä käytössä noin viiden henkilön kesken kesäateljeena. Olemme suunnitelleet järjestävämme pieniä taidetapahtumia ja –tapaamisia, mikäli se on koronatilanteesta riippuen mahdollista. Ennen kaikkea pidän tärkeänä saada jatkaa taiteellista työtä valmistumisen jälkeen. Yhteisöllisyys muiden taiteilijoiden, yrittäjien ja ammattien kesken on myös erittäin tärkeä voimavara omalle uralle.

Kuvataiteen opinnot ja etenkin työskentely opinnäytetyöni parissa ovat saaneet minut todella arvostamaan asemaani kuvataiteilijana. Ymmärrän, että saadessani taideteoksillani ilmaista arvoani, näkemyksiäni ja mielipiteitäni on se tämän ammatin hengästyttävän hieno mahdollisuus. Nämä tilaisuudet kannattaa käyttää hyvin kuvataiteiden (j)alustalla, joka kohtaa yleisön.

6 Lähteet

Amirsadeghi, H. (red.) (2011). *Sanctuary. Britain`s Artists and their Studios*. Thames & Hudson.

Artsy. (2021). *Relational Aesthetics*. Haettu 18.2.2021.
<https://www.artsy.net/gene/relational-aesthetics>

Beuys, J. (1974). *I like America and America likes Me*. [Videoklipp]. Haettu 19.2.2021.
<https://youtu.be/TIU0Sx6ijhE>

Bishop, C. (2004). *Antagonism and Relational Aesthetics*. CUNY Academic Works. Haettu 21.2.2021.
https://academicworks.cuny.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1095&context=gc_pubs

Bishop, C. (2012). *Artificial Hells. Participatory Art and the Politics of Spectatorship*. Verso.

Bourriaud, N. (1998). *Relational Aesthetics*. Les Presse du Reel.

Ekstrand, L. (1998). *Varje människa en konstnär*. Bokförlaget Korpen.

HAM, Helsinki Biennaali. (2021). *Rirkrit Tiravanija & Antto Melasniemi*. Haettu 18.2.2021.
<https://helsinkiennaali.fi/artist/rirkrit-tiravanija-antto-melasniemi/>

Karttunen, U. (2008). *Aktivistinen taide, aikamme rappiotaide*. Taidelehti 4/08. Haettu 9.2.2021.
http://www.taidelehti.fi/arkisto/taide_4-08/artikkelit_4-08/aktivistinen_taide_aikamme_rappiotaide

Lieberman, A. (1988). *The Artist in his Studio*. Random House.

Magasin III Museum of Contemporary Art. (2021). *Magasin III i ny gestaltning öppnar sina innersta rum*. Haettu 8.4.2021. <https://www.magasin3.com/pressrelease/magasin-iii-i-ny-gestaltning-oppnar-sina-innersta-rum/>

Nordbäck, M. (2013). *Flashback. Deltagande konst/Osallistuva taide*.

Smith, R. (2008, 31.10). *Museum as Romantic Comedy*. The New York Times. Haettu 18.2.2021. <https://www.nytimes.com/2008/10/31/arts/design/31gugg.html>

The Solomon R. Guggenheim Foundation. (2021). *Rirkrit Tiravanija*. Haettu 20.2.2021.
<https://www.guggenheim.org/artwork/artist/rirkrit-tiravanija>

Woolf, W. (1980, alkup. 1928). *Oma huone*. Kirjayhtymä.